

Orientering komite Helse og omsorg 18.01.17

Temaplan for bekjempelse av fattigdom med vekt på barn og unge «barnefattigdom»

2017 - 2020

Temaplanens forankring

- Behandlet i kommunestyret 30.10.2012.
- Formannskapet behandlet planen 04.12.2012
- Komite for oppvekst 11.02.2016
 - Rullering og evaluering av forrige fattigdomsplan 2013- 2016
 - Målgruppe for temaplanen er barn og unge som lever i lavinntektsfamilier – barnefattigdom
 - Kartlegging og analyse av fattigdomsproblematikken nasjonal og kommunalt
 - Tiltak som motvirker barnefattigdom

Saksordfører: Marit Brochmann

Arbeidsgruppe: Tverrfaglig sammensatt

Nasjonale føringer

Regjeringen strategi mot barnefattigdom;

- «Barn som lever i fattigdom, 2015-2017».

Strategi har syv satsningsområder:

- Forebygge ved å styrke utsatte barnefamilier
- Gjennomføre utdanningsløp – barnehage og skole
- Deltakelse og inkludering – fritid, kultur og idrett
- Et godt helsetilbud til alle barn og unge
- Tilgang til arbeidslivet for ungdom og foreldre
- Forskning og statistikk
- Ansvars- og kompetansedeling – stat, kommune og frivillig sektor

Barne-, ungdoms- og familiedirektoretat (BLI)

- Kunnskapsgrunnlag Barnefattigdom, 2016

Riksrevisjonsrapport (2013 – 2014)

Fafo; Helhetlig tiltak mot fattigdom – en kunnskapsoppsummering

Føringer for temaplanen i Asker

Fattigdomsplanens målsetning er å beskrive et målrettet og konkret arbeid for å motvirke barnefattigdom gjennom og innenfor HP 2017-2020 og strategiplaner;

- Forebygging - tidlig innsats (sikre like muligheter for alle barn og unge)
 - Strategi for oppvekst 2025
- Gjennomføre utdanningsforløp, barnehage og skole
 - Strategi for oppvekst 2025
- Deltakelse og inkludering - foreslå konkrete tiltak og satsningsområder
 - Folkehelseplanen 2025 og KIF planen
- Et godt helsetilbud for alle barn og unge
 - Strategi 2025, Helse og omsorg 2020
- Tilgang til arbeidslivet for ungdom og foreldre (NAV)

Planen skal ha hovedvekt på å beskrive aktivitet og inkludering som virkemiddel mot fattigdom. Beskrive virksomme tiltak (øke aktivitetsnivået)

Hvordan beregnes/defineres fattigdom?

«Fattigdom», husholdninger med vedvarende lavinntekt (over tre år - inntektshistorie)

EU -mål; 60 % av nasjonal medianinntekt, netto (inkl. statlige overføringer)

- Medianinntekten er den midterste av alle inntekter i utvalget. Har man inntekt på mindre enn 60 % av medianinntekten er man her definert å ha lav inntekt.
- Lavinntektsgrensen varierer etter familiestørrelse - utregningsmodell

«Barnefattigdom», er andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt

Barn som individer er ikke fattige og de eier ikke sin egen fattigdomssituasjon. Barn er med andre ord ikke fattige i egenskap av å være barn. «Barnefattigdom» som fenomen kan da forstås som utledet fra en årsakssammenheng mellom vedvarende lavinntekt i en familie og eventuelle konsekvenser dette får for det enkelte barn.

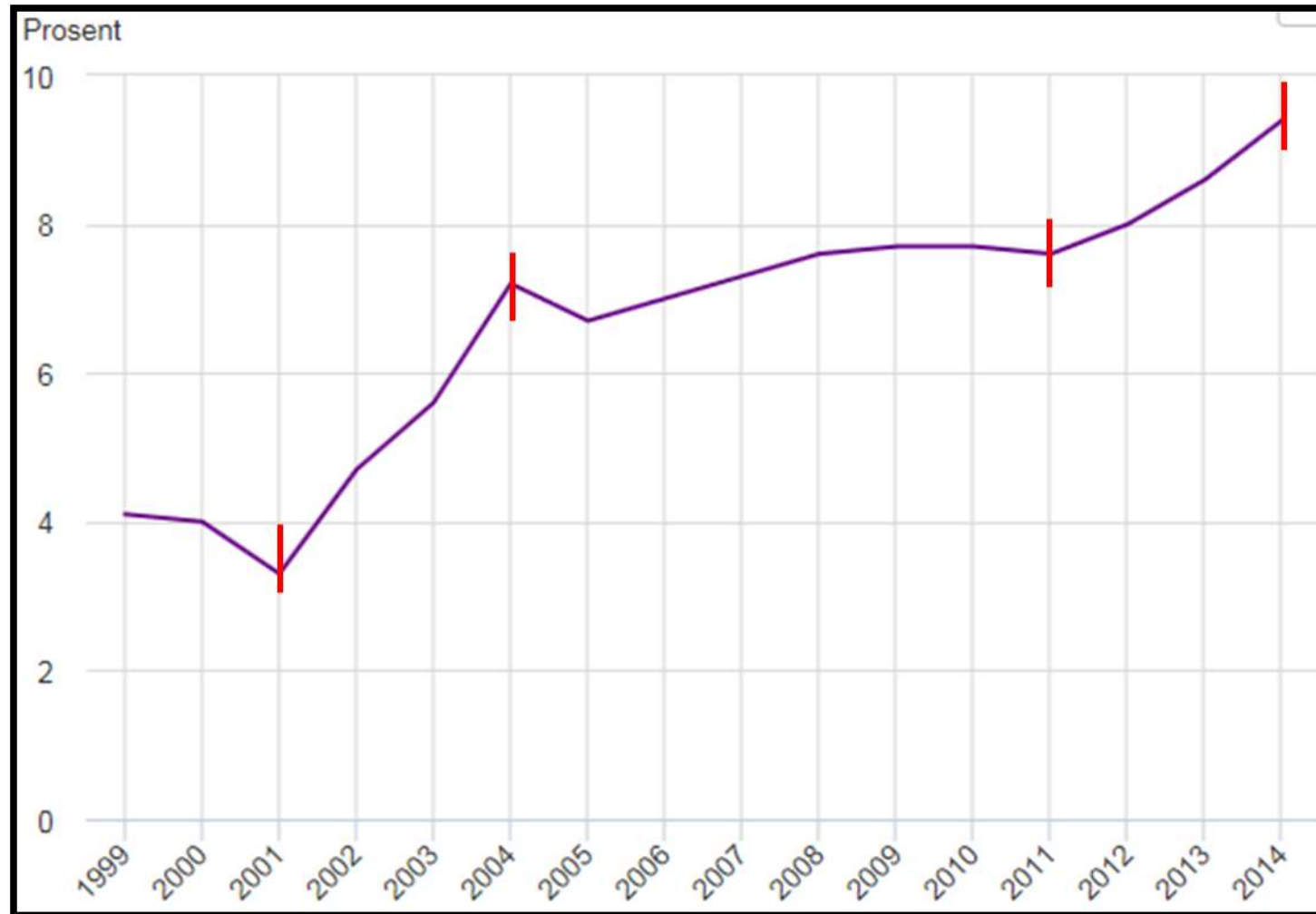

Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt er pr 2014 på 9,40 % som tilsvarer 92 105 barn - RISIKOGRUPPER

- Barn i husholdninger med lavinntekt med **enslig forsørger** er 40,00 % = 37 130 barn
- I 59 % av lavinntektsfamiliene har hovedforsørger **lav utdannelse**
- 8 % av alle barn lever i familier **uten yrkestilknytning** (*herunder inkludert familier på samlet inntekt under 2,28 G/ kr. 201.000 i 2014*)
- 12 % av alle barn lever i familier som mottar mer enn halvparten av samlet inntekt gjennom **offentlige overføringer**
 - Barn mellom **0-2 år** som ikke går i **barnehage** er 19,00 % = 23 259 barn
 - Asker 19 % - 278 barn (2014)
 - Barn mellom **3-5 år** som ikke går i **barnehage** er 3,00 % = 6 468 barn
 - Asker 3 % - 78 barn
 - Barn som ikke går på **SFO i 1. trinn** er 20 % = 13 110 barn
 - Asker 9 % - 74 barn

Utvikling over tid

Utvikling og trender ved **lavinntekt** i Norge

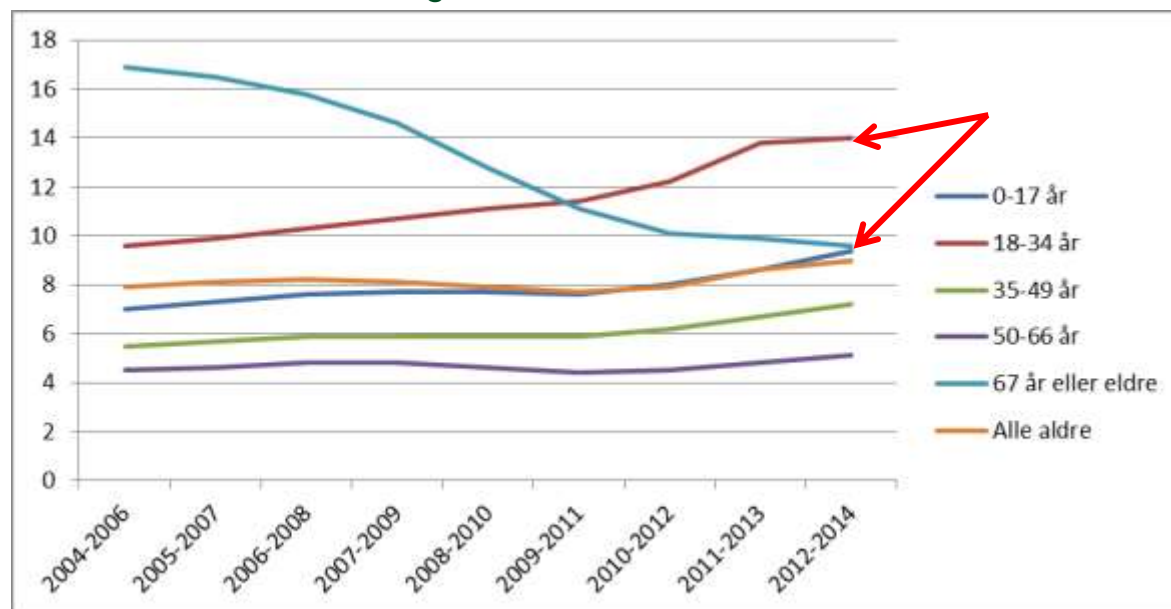
Omfanget av fattige i Norge har vært stabilt de senere år.

Fra 2009 har derimot andelen personer med vedvarende lav inntekt økt på landsbasis.

Økningen har funnet sted blant grupper av barn som er utsatt for lavinntekt slik som barn av enslige forsørgere, barn i barnerike familier og barn i husholdninger hvor foreldrene har svak yrkestilknytning.

Størst økning er de barnerike familiene med ikke vestlig minoritetsbakgrunn

Utvikling i **andelen personer** i vedvarende lavinntekt (EU-60) over tid, etter alder. Norge.

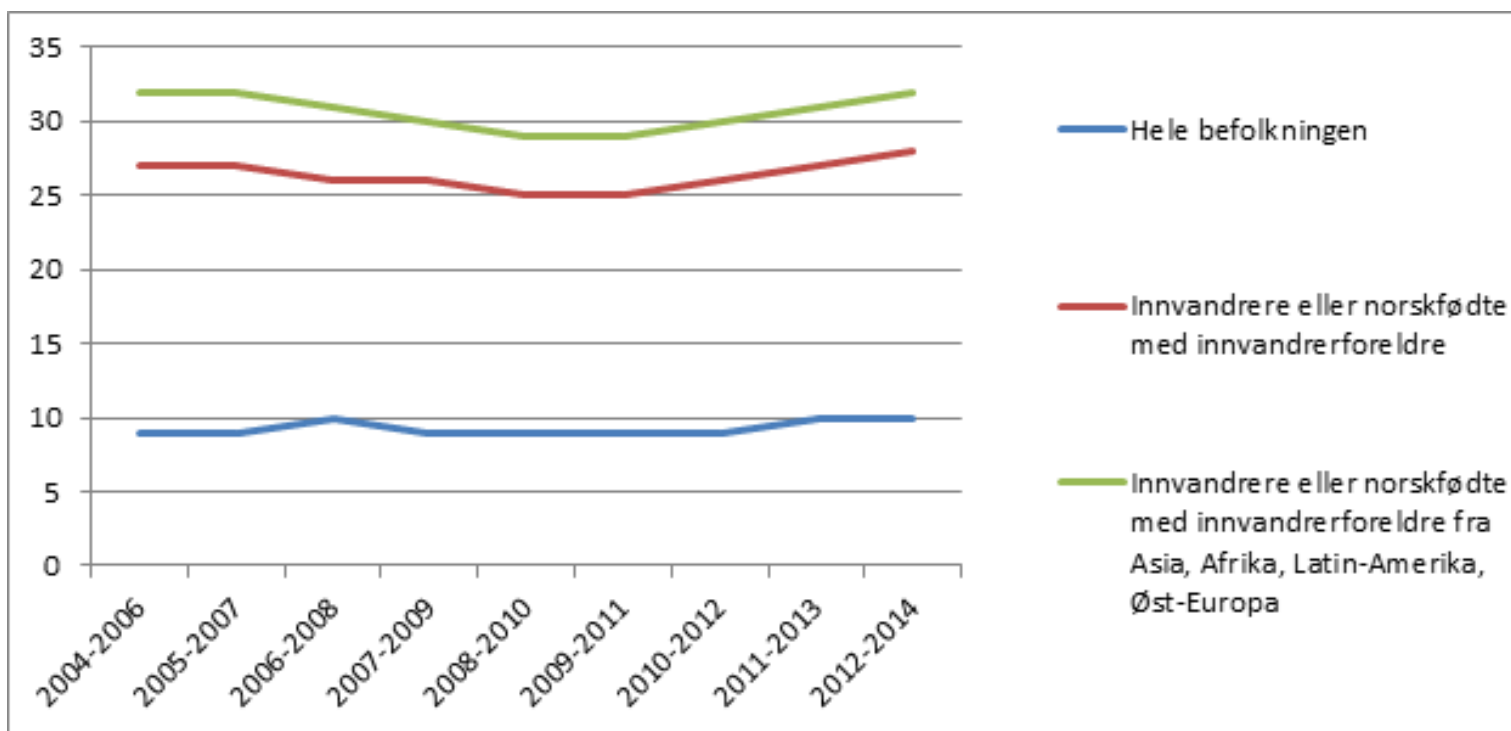

Det er langt færre pensjonister i lavinntektsgruppen i dag. Endring i sysselsettingsutviklingen og økte pensjonsutbetalinger.

Andelen blant unge voksne har imidlertid økt. Unge gradvis mer svekket stilling på arbeidsmarkedet. Noe større andel unge som står utenfor arbeid og utdanning. Fortsatt høyt frafall videregående skoler. Flere unge med psykiske lidelser.

Vedvarende lavinntekt blant barn med ulike innvandrergrupper over tid

Data og statistikk – Asker kommune

Tabellen under viser andelen barn (alle) i vedvarende lavinntektsfamilier i kommuner i Asker, Akershus og Norge:

Kommune	Andelen barn
Hurdal	11,2
Aurskog-Høland	9,4
Norge	9,0
Ullensaker	8
Skedsmo	7,6
Lørenskog	7,2
Eidsvoll	7,1
Vestby	6,8
Ås	6,7
Nes	6,6
Nannestad	6,4
Akershus	6,3
Asker	6,2
Sørumsund	6,2
Rælingen	6,1
Nesodden	5,8
Nittedal	5,7
Ski	5,7
Enebakk	5,4
Bærum	5,4
Frogn	5,2
Fet	5,1
Oppegård	4,6
Gjerdrum	3,3

Ca 900 barn

Kilde: Akershus fylkeskommune, spesialbestilling fra SSB. 2011-13

Kommunale tjenester i kontakt med barn og unge i lavinntektsfamilier – universelle og individuelle tiltak

- Gratis kjernetid
- Redusert familie bet
- Søsken moderasjon

Inntektsgradert foreldre bet – SFO + spesielt for flyktninger

Skole og SFO

Barnehage

Barnevern, krisesenter

Flyktningeteamet/sosialtjenesten

Bofelleskap – EM
Hjelpetiltak i hjemmet
Avd barn og ungdom

Tjenester i BFE

Ungdom og psykisk helse

ICDP – foreldreveiledning for flerkulturelle
Skolehelsetjenesten
Helsestasjon for ungdom

FRITIDSKLUBB

Idrett, aktivitet og kultur

Intro programmet for flyktninger norsk- og samfunnskunnskap for innvandrere

Data og statistikk – Asker kommune

Som tabellen under viser er innvandrere overrepresentert blant lavinntektsfamiliene- også i Asker

Merk at andelene er ut fra egen gruppe/ populasjon – selv om kategorien «øvrig befolkning» ser mindre ut, er det likevel flest personer i denne gruppen (i nominelle tall).

Forskjellene mellom innvandrergroppene og nordmenn kan i stor grad forklares ut fra forskjeller i yrkestilknytning og at det er betydelig flere en-inntektshusholdninger, flere barn pr husholdningsenhet m fl. blant mange av innvandrergroppene.

Hvor mye eller lite snakker vi om?

Tabellen under viser lavinntektsgrensene i 2014, dvs. øvre grense for hvor mye en familie definert med lav inntekt hadde av samlet inntekt:

Familietype	Lavinntektsgrense, inntekt etter skatt	Inntekt per mnd. etter skatt
1 voksen	209 000	17 000
2 voksne	314 000	26 000
1 voksen + 1 barn	272 000	23 000
1 voksen + 2 barn	335 000	28 000
1 voksen + 3 barn	398 000	33 000
2 voksne + 1 barn	377 000	31 000
2 voksne + 2 barn	440 000	37 000
2 voksne + 3 barn	503 000	42 000

Kilde: SSB 09557.

Med inntekt menes ikke bare lønn, men også renteinntekter, stipender, ytelser og stønader, etter skatt (*registerdata*)

Inntektsgrensene er satt opp basert på utregninger for hvor mye man i Asker faktisk trenger av minstekrav for å få dekket de mest nødvendige behov. Beløpene i tabellen er også i samsvar med de nasjonale satsene for å motta sosial stønad.

Boutgiftene er estimert etter et søk i Askers utleiemarked per 2016.

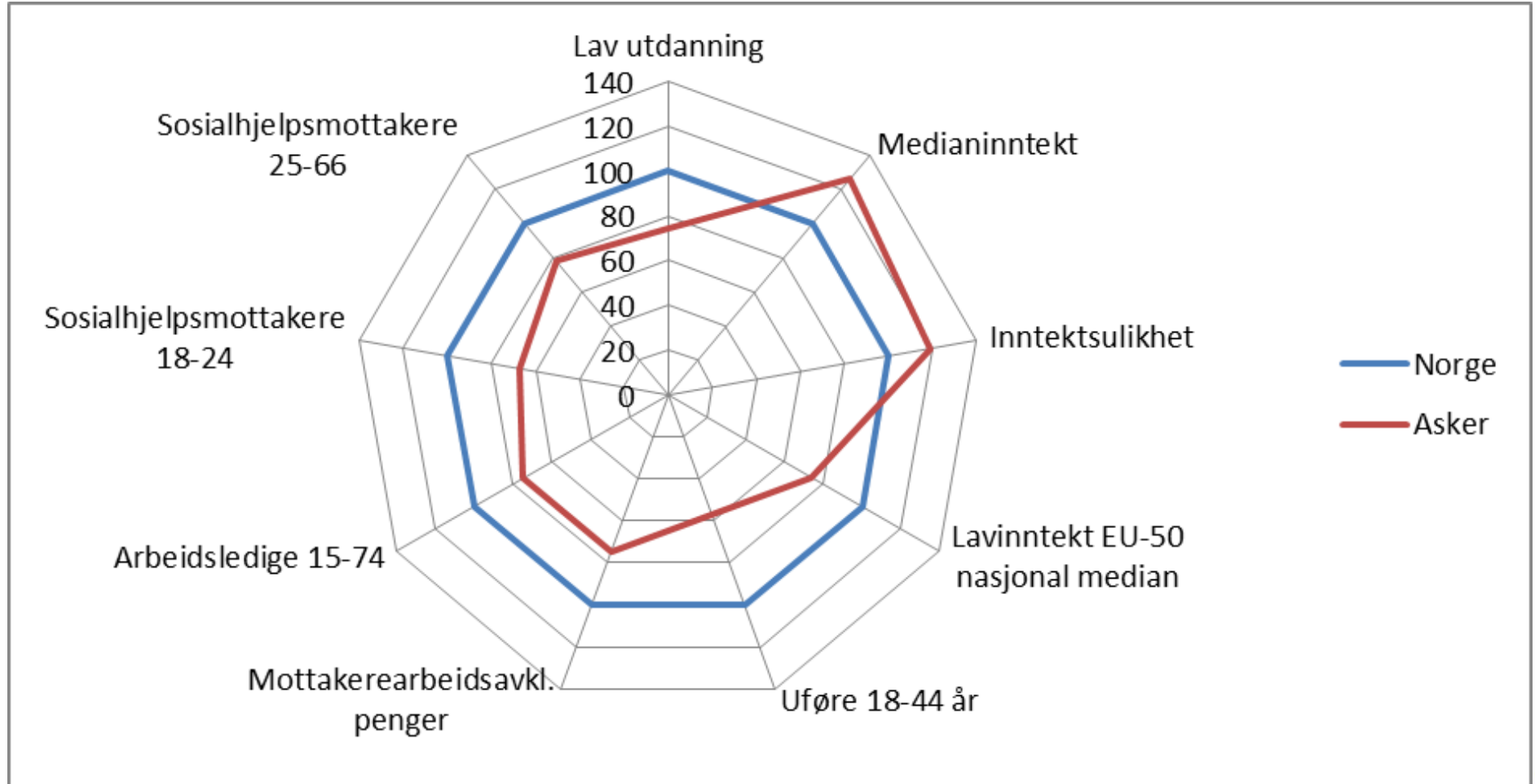
Beregnete utgifter for en familie på 1 voksne og 2 barn			
	Livsopphold	Boutgifter	Sum utgifter
Sosialhjelp, barn 0-5 år	10 100	15 000	25 100
Sosialhjelp, barn 6-10 år	11 500	15 000	26 500
Sosialhjelp barn 11-17 år	13 100	15 000	28 100
SIFO, 2 barn i skole med SFO	24 400	15 000	39 400
SIFO, uten bil etc, uten SFO	12 000	15 000	27 000

Beregnete utgifter for en familie på 2 voksne og 2 barn			
	Livsopphold	Boutgifter	Sum utgifter
Sosialhjelp, barn 0-5 år	14 000	15 000	29 000
Sosialhjelp, barn 6-10 år	15 700	15 000	30 700
Sosialhjelp barn 11-17 år	17 300	15 000	32 300
SIFO, 2 barn i skole med SFO	27 600	15 000	42 600
SIFO, uten bil etc, uten SFO	14 000	15 000	29 000

Sammenligning av levetårsindikatorer

Norge og Asker – 2012 til 14

Ikke klare årsakssammenhenger mellom bakenforliggende faktorer som gir sikre holdepunkter for fremtidig tilstand

- Strukturelle faktorer over tid (ikke kunne påvirke egen livssituasjon, etc)
- Individuelle faktorer, ulike belastninger over tid (Stressorer - materielt, sosialt, bekymringer, emosjonelle faktorer mm)

Risikofaktorer er knyttet til faktorer som øker sannsynlighet for negativ psykososial utvikling hos barn og unge – kumulativ risiko

- Studien «Barn i Bergen» viste at andel barn med psykisk lidelse var fem ganger høyere i lavinntektsfamilier enn i familier med gjennomsnittsinntekter

Evaluering av forrige plans tiltak

Evalueringsforskning innenfor området «sosiale tiltak» viser at de lar seg vanskelig evaluere.

- Knyttet opp mot f eks uklare målformuleringer og med påfølgende tiltak der det er vanskelig å skille selve tiltakseffekter fra andre faktorer som samvarierer i tid etc. Det kan også være mangel på dokumentasjon av innsatsene underveis i prosessen osv
- Riksrevisjonens rapport (2013-2014) konkluderer også med at det er for få treffsikre tiltak i kommunene som sikrer at barn i lavinntektsfamilier kan delta i sosiale aktiviteter på linje med andre

Så langt ser det ut til at tiltak som ligger i de gjennomgående tjenestetilbudene har blitt opprettholdt og de rapporterer på at de har hatt fokus på målgruppen og gjennomfører tiltakene.

Tiltak som ikke er eiet eller godt forankret fra vedtatt plan har hatt en svakere gjennomføringskraft – noen tiltak er også «glemt»

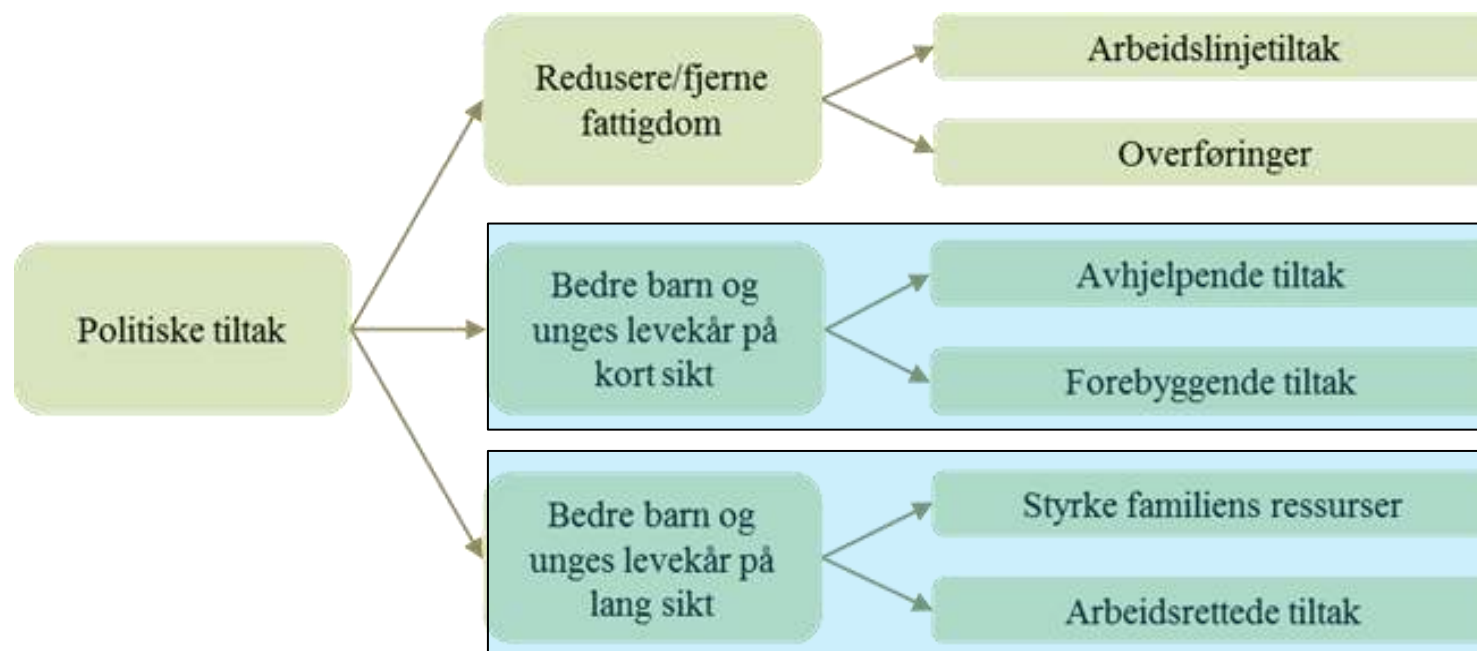

Strategi for virksomme tiltak

Modellen er en skjematisk oversikt over hvilke tiltak som bidrar med å redusere fattigdommen og tiltak som kan «lindre» eller kompensere konsekvensene.

De er ikke i seg selv virksomme slik at de påvirker eller reduserer selve fattigdomsproblematikken.

For barn som lever i lavinntektsfamilier er det viktig å gjennomføre tiltak som er rettet mot å redusere konsekvensene av fattigdommen her og nå og hvilke tiltak som har betydning for barnets fremtidige livssituasjon og levekår.

Tiltaksplanen 2017 – 2020

En helhetlig tilnærming for å lykkes med å motvirke barnefattigdom.

Forårsakes av flere faktorer og har ulike konsekvenser.

Tiltakene rettes mot:

De **universelle tjenestene** i Asker har god kvalitet og høy faglighet som gir store gevinster til alle barn

Målretta tiltak rettes mot de barnefamiliene som vi vet er de mest risikoutsatte

(eks. barnerike familier med vedvarende lavinntekt, forsørger som er enslige og / eller har etnisk minoritetsspråklig bakgrunn)

Det utarbeides i kommende kompetanseplan behov for oppdatert kunnskap og som gir utvidet kompetanse på fattigdom generelt og barnefattigdom spesielt

Orienteringssak i:

Komite for helse og omsorg 18.01.17

Komite for mennesker med nedsatt funksjonsevne 08.02.17

Politisk behandling:

Komite for oppvekst 14.02.17

Komite for Helse og omsorg 15.02.17 (korrigert)

Kommunestyret 07.03.17

Tiltakene er ansvarsplassert hos:

Kommunaldirektører for Helse og omsorg

Kommunaldirektør for oppvekst

Plan for hvordan følge opp gjennomføring av temaplanen til 2020?